

Alderspensjon til personer med særaldersgrense og det videre arbeidet med særaldersgrenser

Prosessavtale for det videre arbeidet

Partene – Arbeids- og inkluderingsdepartementet, LO, Unio, YS, Akademikerne, KS og Spekter – viser til pensjonsavtalen inngått 3. mars 2018. Denne prosessavtalen innebærer ingen endringer i denne avtalen.

Bakgrunn

Den 3. mars 2018 ble det inngått en avtale om ny tjenestepensjon og AFP for offentlig ansatte. De nye pensjonsløsningene gjelder fra 2020 for årskull født fra og med 1963.

Pensjonsavtalen slår fast at regelverket for personer med særaldersgrenser som er født i 1963 eller senere må tilpasses påslagsmodellen. De som er født tidligere skal beholde dagens regler. Det heter videre at:

«Personer som 1.1.2020 har ti eller færre år til særaldersgrensen, skal sikres ordninger som gjør at de ikke kommer dårligere ut enn hvis dagens regler, inkl. 85-årsregelen, videreføres.

Personer som har mer enn ti år til særaldersgrensen skal ha regler som sikrer pensjonsnivået og ikke innebærer økte kostnader sammenlignet med dagens regler. Mulige tilpasninger kan for eksempel være en forhøyet opptjeningssats, videreføring i bruttoordningen med mer. Ulike årskull og ulike aldersgrenser kan ha ulike regler.»

For at de eldste med særaldersgrense skulle få mulighet til å ta ut pensjon etter 85-årsregelen fra 2020 ble det videreført en tidligpensjonsordning på nivå med den gamle bruttoordningen som gjelder fram til 67 år.

Når det gjelder det framtidige arbeidet med særaldersgrenser, går det fram av pensjonsavtalen at samfunnsmessige hensyn knyttet til sikkerhet og belastning tilsier at det også i fremtiden vil være behov for at stillinger i offentlig sektor skal ha særaldersgrense. Personer som forlater arbeidslivet tidlig på grunn av særaldersgrenser skal ikke komme urimelig ut sammenlignet med andre grupper, og at:

«Pensjonsavtalen regulerer ikke hvilke stillinger som i fremtiden skal ha særaldersgrense eller hvilke aldersgrenser som skal gjelde. Dette må avklares i en senere prosess. Dersom det skjer endringer i aldersgrensen, skal personer som på det tidspunktet er ansatt i en stilling med særaldersgrense og som har ti eller færre år igjen til den tidligere aldersgrensen, beholde de ordninger som da gjelder.»

Formål

Formålet med denne prosessavtalen er å sikre den nødvendige fremdriften i arbeidet knyttet til å oppfylle avtalen av 3. mars 2018 angående særaldersgrenser.

Prosessavtalen angir omfanget av arbeidet, arbeidets rekkefølge og tidsfrister.

Omfang

Partene er enige om å gjennomføre en prosess med sikte på å komme fram til enighet om pensjonsreglene for personer med særaldersgrense som er født i 1963 eller senere. Partene skal både finne løsninger som kan virke på lang sikt for de som i framtiden skal ha særaldersgrenser, løsninger for de som ev. ikke skal ha en særaldersgrense i framtiden og løsninger til de eldste årskullene med særaldersgrenser, jf. avtalen av 3. mars 2018.

Lovendringene, som fra 1. juli 2021 opphevet plikten personer med lovfestede særaldersgrenser har til å fratrukke ved nådd særaldersgrense, gir ikke føringer for arbeidet. Regjeringen vil utarbeide et lovforslag i tråd med de løsningene det er oppnådd enighet om.

Videre er partene enige om å gjennomføre en prosess som skal resultere i et kunnskapsbasert grunnlag for hvilke stillinger, yrker eller oppgaver som skal ha særaldersgrenser i framtiden, og hva disse aldersgrensene skal være.

Arbeidets rekkefølge og tidsfrister

Det legges opp til to prosesser – en prosess for pensjonsreglene og en prosess for å vurdere aldersgrensene.

Pensjonsregler

Det legges opp til to faser i arbeidet med pensjonsreglene. Første fase skal være en utredningsfase som utarbeider et grunnlag for en avtale mellom partene. Utredningene skal blant annet bygge videre på tidligere utredningsarbeid og underlagsmateriale fra tidligere forhandlinger. Første fase skal avsluttes innen 1. april 2023.

Andre fase skal ha som mål å avtale pensjonsløsninger for de som i framtiden skal ha særaldersgrense, ev. overgangsløsninger for de som har en særaldersgrense i dag men som i framtiden ikke skal ha særaldersgrenser og løsninger til de eldste årskullene med særaldersgrense, jf. avtalen 3. mars 2018, senest 1. juli 2023.

Andre fase skal ledes av arbeids- og inkluderingsministeren. Partene i avtalen deltar i arbeidet. Oslo kommune inviteres til å delta som observatør. Hver av organisasjonene kan delta med tre representanter.

Aldersgrenser

Det skal nedsettes en arbeidsgruppe som får i mandat å vurdere det framtidige behovet for særaldersgrenser. Rapporten skal blant annet vurdere grunnlaget for særaldersgrenser, basert på sikkerhet, belastning og særskilte krav til egenskaper som medfører lavere avgangsalder. Arbeidsgruppen skal også utrede egnede tiltak for å legge til rette for forlengede yrkesliv. Partene skal delta i arbeidsgruppens møter og få komme med innspill til arbeidet og få kommentere utkast til rapporten. Arbeidsgruppen skal, blant annet i samarbeid med partene, gjøre et kvalitativt arbeid for få bedre kunnskap om både dagens situasjon og det framtidige behovet for særaldersgrenser.

Det vises til pensjonsavtalen fra 3. mars 2018 hvor det er avtalt at hvilke stillinger som i framtiden skal ha særaldersgrense eller hvilke aldersgrenser som skal gjelde skal avklares etter at partene har avtalt pensjonsregler. Arbeidsgruppen sitt arbeid kan gi nyttig kunnskap i vurderingen av hvilke langsiktige pensjonsløsninger som er mest hensiktsmessige.

Lovforslag

Regjeringen vil utarbeide lovforslag i tråd med de løsningene det er oppnådd enighet om. De nye pensjonsløsningene skal, i tråd med det som er avtalt 3. mars 2018, kunne gis virkning fra 1.1.2020.

Marte Mjøs Persen (sign.)
Arbeids- og inkluderingsminister

Tor Arne Gangsø (sign.)
KS

Henriette Jevnaker (sign.)
Landsorganisasjonen i Norge

Anne-Kari Bratten (sign.)
Arbeidsgiverforeningen Spekter

Ragnhild Lied (sign.)
Unio

Kari Nordli (sign.)
Akademikerne

Hans-Erik Skjæggerud (sign.)
Yrkesorganisasjonenes Sentralforbund